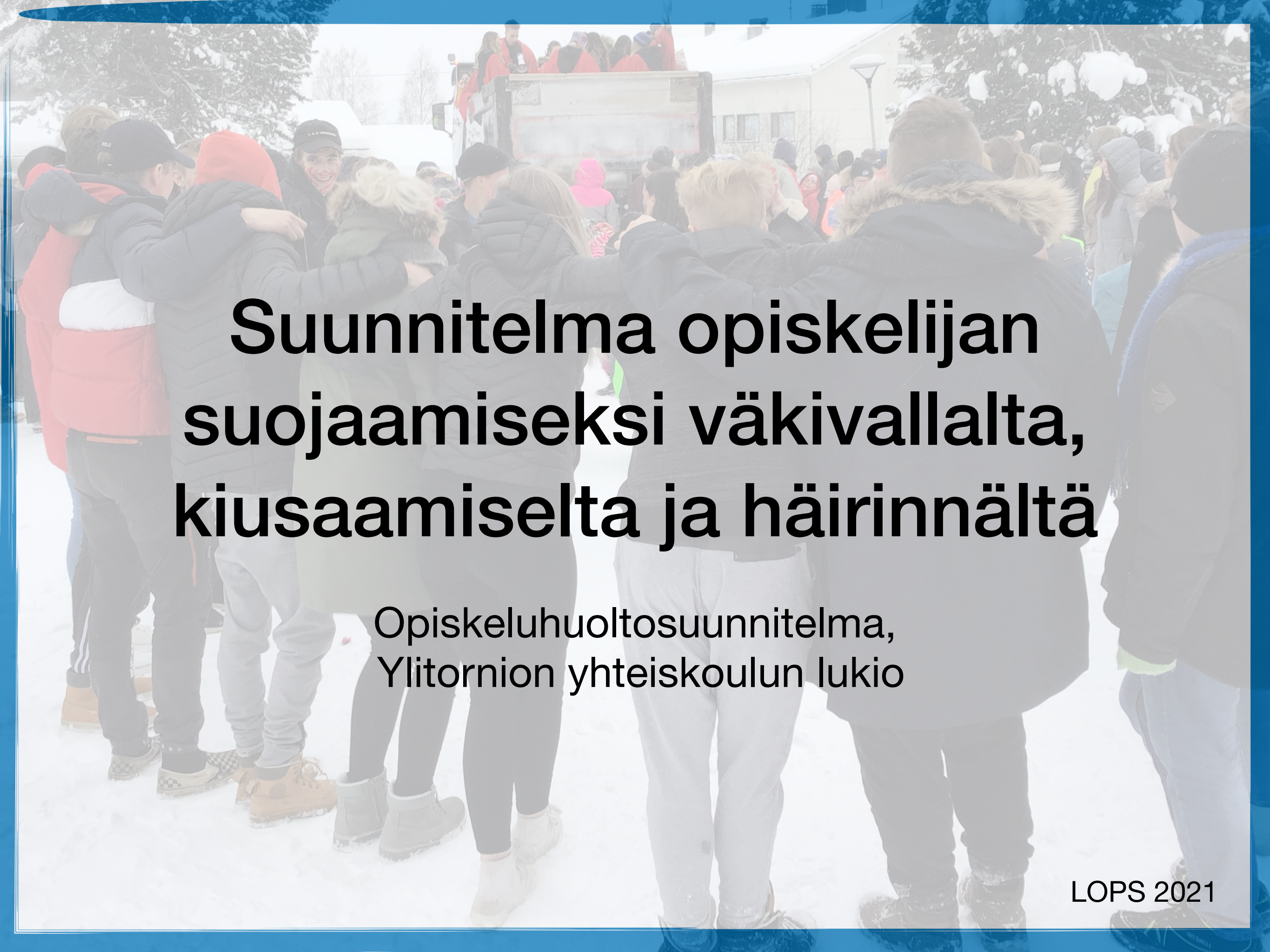

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskeluhuoltosuunnitelma,
Ylitornion yhteiskoulun lukio

Nollatoleranssi

Ylitornion yhteiskoulun lukiossa on kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän osalta nollatoleranssi. Minkäänlaista kiusaamista, syrjintää, väkivaltaa tai häirintää ei hyväksytä. Älä ole hiljaa, käännä päätä, kävele ohi tai anna sellaista kuvaa, että et halua huomata. Näihin asioihin puuttuminen on koko työyhteisön asia.

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän vastaisten toimenpiteiden periaatteena on välitön puuttuminen. Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (Lukiolaki 714/2018, 40 § 7 mom, muutettu lailla 165/2022).

Myös opiskelijoiden vastuuta korostetaan: kiusaamisesta, syrjinnästä, väkivallasta ja häirinnästä kertominen on toisesta ihmisestä välittämistä.

- ☑ Pysäytä tilanne.
- ☑ Kysy kiusatuksi tai häirityksi tulleen nuoren kokemus tilanteesta.
- ☑ Miettikää yhdessä, miten voisit auttaa.
- ☑ Osoita välittäväsi.
- ☑ Älä kyseenalaista tai syyllistä kiusattua tai vähättele hänen kokemustaan.
- ☑ Keskustele kiusaajien kanssa.

Mitä kiusaaminen on?

Koulukiusaamisella tarkoitetaan yleisesti sitä, että opiskelija joutuu yhden tai useamman muun opiskelijan häirinnän, loukkaamisen, vahingoittamisen ja/tai syrjimisen kohteeksi pystymättä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun. Yhtenä lähtökohtana kiusaamisen määrittelyissä voidaan pitää kiusaamisen kohteeksi joutuneen omia kokemuksia. (MLL, Mitä kiusaaminen on?)

Kiusaamisen katsotaan olevan rikos silloin, kun se täyttää jonkin rikoksen tunnusmerkistön. Kiusaamista tapahtuu monin eri tavoin, joten kiusaaminen voi täyttää usean eri rikoksen tunnusmerkit. Kiusaaminen voi loukata kiusatun yksityisyyttä, rauhaa, kunniaa tai vapautta. Kiusaaminen voi olla myös seksuaalirikos, väkivaltarikos tai vahingonteko. (Rikosuhripäivystys, Milloin kiusaaminen on rikos?)

Esimerkkejä fyysisestä ja henkisestä kiusaamisesta

Riidat ja erimielisyydet kuuluvat ihmisten väliseen kanssakäymiseen, ne eivät ole kiusaamista. Ne ovat yleensä hetkellisiä ja ohimeneviä, eivätkä kohdistu aina yhteen ja samaan opiskelijaan.

Fyysistä kiusaamista on esim.

- lyöminen, potkiminen, töniminen, nipistely, kamppaaminen, esineillä heittäminen, hiuksista vetäminen
- väkivalta, joka on naamioitu leikiksi

Henkistä kiusaamista ja häirintää on esim.

- pilkkaaminen, haukkuminen
- ilkeämielinen naureskelu, naurunalaiseksi tekeminen, matkiminen

- huokailu, merkitsevien silmäysten vaihtaminen toisten kanssa, vihjailu
- vuorovaikutussääntöjen rikkominen (esim. tervehtimättä jättäminen)
- muista eristäminen, syrjäänjättäminen, toisten yllyttäminen yhtä vastaan, toisen ihmissuhteiden vahingoittaminen
- vahingollisten tai perättömien juorujen levittäminen, epäsuorasti myös arvostelu selän takana
- pakottaminen tekoihin, pelottelu, uhkailu, kiristäminen
- haitanteko, tavaroiden piilottelu ja luvatta ottaminen, omaisuuden rikkominen

Mitä nettikiusaaminen on?

Nettikiusaaminen ja loukkaava kohtelu netissä voi olla toisen ihmisen nimittelyä, pilkkaamista, ulkopuolelle jättämistä, syrjintää, uhkailua, kiristämistä, julkista nolaamista, valheellisen tiedon levittämistä, ilkeää kommentointia tai pelottelua sosiaalisessa mediassa, peleissä tai muualla netissä. Nettikiusaaminen on usein osa muuta kiusaamista. (MLL, Nettikiusaaminen)

Nettikiusaamiselle on tyypillistä kasvottomuus, ajasta ja paikasta riippumattomuus, valvonnan puute, nopea leviäminen ja netin pitkä muisti.

Verkossa tapahtuvaan kiusaamiseen liittyviä rikosnimikkeitä voivat olla esimerkiksi kunnianloukkaus, yksityiselämää loukkaavan tiedon tai kuvien levittäminen, laiton uhkaus, viestintäsalaisuuden loukkaus, petos, datavahingonteko tai kiihottaminen kansanryhmää vastaan. Rikoksia voivat olla myös erilaiset identiteettivarkaudet.

Esimerkkejä nettikiusamisen monista muodoista

Nettikiusaamista voi olla

- vahingollisten tai perättömien juurujen levittäminen, mustamaalaus
- henkilön yksityisten, henkilökohtaisten tai arkaluontoisten tietojen, kuvien tai videoiden julkaisu ja levittäminen tai julkaisulla uhkailu
- huijaaminen henkilökohtaisen, yksityisen tai arkaluontoisen tiedon tai kuvamateriaalin jakamiseen
- kiristäminen
- nolaavat, pilkkaavat tai uhkaavat yksityiset tai julkiset viestit tai ryhmäviestit
- tönkyt, halveksuvat tai ilkeät kommentit
- tahallinen ärsyttäminen (trollaus, provo, fleimaus)
- vaaniminen ja ahdistelu
- jatkuvilla ei-toivotuilla viesteillä pommittaminen
- ryhmästä eristäminen ja poissulkeminen tai ryhmään lisääminen luvatta
- murtautuminen some-profiiliin tai pelitilille
- kiusaamismielessä tehty profiilin merkitseminen tai linkittäminen kuviin tai videoihin
- valeprofiilien tekeminen, toisena esiintyminen
- asiattomien sisältöjen lähettäminen
- pilapuhelut ja -viestit
- epämiellyttävät vihjailevat ja seksuaaliset viestit
- digitaalisen omaisuuden anastaminen, salasanojen huijaaminen
- haittaohjelmien lähettäminen ja jakaminen

Jos joudut nettikiusaamisen tai häirinnän kohteeksi

- Kiusaamisviesteihin ei yleensä kannata vastata. Jos vastaat, tee se asiallisesti, voit esim. pyytää häiriköijää lopettamaan.
- Estä viestit ja yhteydenotot kiusaajalta.
- Tallenna häiritsevät viestit tai ota sisällöstä kuvakaappaus. Ota kuvakaappaus myös häiritsijän profiilista. Jos mahdollista, ota myös url-osoite talteen.
- Ilmoita häiritsevä sisältö ja häiritsijän profiili alustan ylläpitoon.
- Kerro kiusaamisesta ystäville, vanhemmille tai muille luotettaville aikuisille.
- Jos kiusaamista tapahtuu kouluaikana, se liittyy koulun toimintaan tai jos osallisena on koulun opiskelija, kerro siitä aina myös jollekin opettajalle tai rehtorille.
- Jos häirintä jatkuu tai se on vakavaa, ota yhteyttä poliisiin.
- Ks. Turvaohjeita nettiin (Rikosuhripäivystys)

Esimerkkejä seksuaalisesta häirinnästä

Seksuaalinen, sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva häirintä on sanoin, elein tai teoin tapahtuvaa kiusaamista ja häirintää. Sitä voi tapahtua myös sosiaalisessa mediassa.

Seksuaalista häirintää on esim.

- sukupuolisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- sukupuoliseen suuntautumiseen tai sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvä nimittely
- seksuaalisesti virittyneet ei-toivottavat viestit
- vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat asiattomat huomautukset tai kysymykset
- alentava ja kielteinen puhe toisesta sukupuolesta tai toisen sukupuolen alentaminen yhteisön vuorovaikutustilanteissa, valinnoissa ja päätöksissä
- häiritsevä fyysinen koskettelu
- sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset

Kiusaamiseen ja häirintään puuttuminen

Parasta kiusaamiseen ja häirintään puuttumista on ennaltaehkäisevä ja yhteisöllinen työ. Turvallinen toimintakulttuuri luo opiskelijoille ja huoltajille luottamusta kertoa kiusaamisesta ja häirinnästä. Tieto mahdollistaa varhaisen puuttumisen kiusaamiseen (tunnistaminen, esiintyvyyden kartoittaminen, valvonta).

Kiusaamisen nähnyt tai sen tietoonsa saanut henkilö ilmoittaa asiasta ryhmänohjaajalle, joka alkaa joko itse tai yhdessä koulukuraattorin kanssa selvittää asiaa. Asiasta ilmoitetaan myös rehtorille.

Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018, 40 § 7 mom, muutettu lailla 165/2022).

1. Pidetään selvittämiskeskustelu. Kuullaan kuvaus tapahtuneesta (mitä, milloin, missä, ketä osallistunut, ketä ollut paikalla). Keskustelu järjestetään ensin kullekin osapuolelle erikseen. Sovitaan mahdollisesta yhteydenotosta huoltajiin ja seuraavista toimenpiteistä. Keskustelu kirjataan.
2. Jos osapuolet suostuvat, järjestetään yhteinen asian käsittely. Käsittely kirjataan.
3. Sovitaan seurannasta ja seurantakeskusteluiden ajankohdasta. Seurantakeskustelu kirjataan.
4. Jos kiusaaminen tai häirintä ei lopu, otetaan käyttöön oppilaitoksen toimintaohje kurinpitokeinojen käyttämisestä. Jos kiusaaminen täyttää rikoksen tunnusmerkit, tehdään rikosilmoitus. Poliisia ja lastensuojeluviranomaisia voi aina konsultoida siten, että opiskelija ei ole tunnistettavissa asiayhteydestä.
5. Kaikille osapuolille tarjotaan opiskeluhuollon yksilökohtaista tukea.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2021-2024

**Opiskeluhuoltosuunnitelma,
Ylitornion yhteiskoulun lukio**

Mitä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat?

Tasa-arvosuunnitelman tarkoitus on edistää tasa-arvoa ja ehkäistä sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintää ja häirintää. Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan henkilön kokemusta omasta sukupuolesta. Se on aina yksilöllinen, eikä välttämättä sama kuin henkilölle syntymässä määritelty sukupuoli (transsukupuolisuus, muunsukupuolisuus, sukupuolettomuus). Sukupuolen ilmaisulla tarkoitetaan henkilön tarvetta ilmaista eri sukupuolta esim. pukeutumisellaan (ristiinpukeutuminen).

Yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoitus on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää ja häirintää. Yhdenvertaisuuslaissa kielletyt syrjintäperusteet ovat ikä, etninen tai kansallinen alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, terveydentila, perhesuhteet, ammattiyhdistystoiminta, poliittinen toiminta, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen tai muu henkilöön liittyvä syy (esim. varallisuus, raskaus).

Loukkaava käyttäytyminen on häirintää, jos se liittyy edellä mainittuihin syihin ja sillä luodaan halventava, nöyryyttävä, uhkaava tai vihamielinen ilmapiiri. Käyttäytyminen voi olla puhetta, viestittelyä, ilmeitä ja eleitä, epäasiallisen materiaalin esille laittamista tai muuta viestintää.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen Ylitornion yhteiskoulun lukiossa

Ote opetussuunnitelmasta (3.4. Toimintakulttuuri)

- Tuetaan jokaisen opiskelijan yksilöllisyyttä ja persoonallisuutta ja tunnistetaan sukupuolien, seksuaalisten suuntautumisten ja identiteettien moninaisuus.
- Vältetään opetuksessa ja ohjauksessa jakoa erillisiin tyttö-/poikaryhmiin tai -rooleihin.
- Puhutellaan opiskelijaa hänen toivomallaan nimellä ilman oletusta sukupuolesta.
- Varataan yksi wc-tila sukupuolineutraaliksi tilaksi.
- Otetaan opetuksen, ohjauksen ja tapahtumien suunnittelussa huomioon esteettömyys ja saavutettavuus.
- Huolehditaan siitä, että opiskelijakunnan hallituksen jäsenten valinta noudattaa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteita.
- Otetaan tapahtumien suunnittelussa huomioon se, että tapahtumissa edistetään suvaitsevaisuutta, yhdenvertaisuutta ja yhteisöllisyyttä.
- Ohjataan opiskelijoita tekemään yksilöllisiä opintojakso-, koulutus- ja uravalintoja ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.
- Muistutetaan opiskelijoille jokaisen yhdenvertaisesta oikeudesta ohjaukseen, tukiopetukseen, erityiseen tukeen sekä opiskeluhuollon palveluihin.
- Varmistetaan, että käytössä olevat oppi- ja opetusmateriaalit sekä viestinnän kanavat ovat saavutettavia.
- Varmistetaan, että käytössä olevat digitaaliset työvälineet tukevat erilaisia oppijoita ja edistävät opetuksen ja opiskelun esteettömyyttä ja saavutettavuutta.
- Pyritään laatimaan lukujärjestys siten, että se ei aseta eri oppiaineita, opiskelijoita tai opettajia eriarvoiseen asemaan.
- Varmistetaan, että arviointi ja arviointikäytännöt noudattavat yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteita

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen Ylitornion yhteiskoulun lukiossa

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma perustuu kyselynä tehtyyn kartoitukseen nykytilanteesta. Kyselyn kohteena on tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen koulun toiminnassa, esim. opetusjärjestelyt ja arviointi sekä toimenpiteet, joilla pyritään seksuaalisen ja sukupuolisen häirinnän sekä sukupuolen perusteella tapahtuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistumiseen.

1. Alkuselvitys. (Opiskelijakunnan ohjaava opettaja, opiskelijakunnan hallitus ja opinto-ohjaaja).
2. Tulosten esittely, tulkinta ja tarvittavista toimenpiteistä päättäminen. (Henkilökunta ja opiskelijakunnan hallitus)
3. Tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi. (Henkilökunta ja opiskelijakunnan hallitus)